

inde, quod ex usu vobis sit, statuas.

Agite verò, Adolescentes Christiani, inquiramus diligentius in vetera præteritorum temporum monumenta, rerum gestarum historias annalesque curiosius evolvamur. Video florentissimos rerum omnium copia non Principes modò, sed privata conditionis homines, qui extructis in altum divitiis numerosissimos exercitus, provincias etiam integras alere potuissent. Video Juvenem fortissimum, qui partem orbis nobilissimam victoriis potiùs ac triumphis, quam passibus peragravit; cujus in conspectu, ipsa Scriptura sacra teste, universa terra siluisse visa est. Alium video decertantem de orbis imperio, rerum non ita multo post potentem, in eoque positum gloriæ fastigio, unde aspirare superius mortaliū votis non liceat. Video novissimum hominem dominantem populorum animis, coercentem improborum audaciam, armorum vim atque impetus sola linguæ facundia refrenantem. Video probatos sapientesque omnium iudicio viros, quorum quot verba, tot effata, quot responsa, tot oracula reputantur. Neque verò, quod præter cetera mirandum est, illi omnes, quotquot sunt, quibus vita spatii ac limitibus continetur, ejusdem nominis sui memoriam commendationemque terminarunt. Viget apud nos hodieque gratissima ipsorum recordatio; pulpita & exhedra ipsorum laudibus quotidie personant, & quæ ceteris rebus injuriam facit temporum vetustas, non modò non imminuit quidquam de ipsorum gloria, sed eandem nobilitavit magis ac sacravit.

Magna sunt illa profectò, Adolescentes Christiani, florere magna divitiarum abundantia, numerosis

imperitare populis, eruditionis ac sapientiæ laude parem habere neminem. Magna illa sunt, vivere in hominum memoria, celebrari consequentium ætatum præconiis, nominis sui famam cum tota posteritate cœquare; magna sunt, inquam, illa, & tanta, ut gravissimis laboribus, curis, vigiliis, assidua animi corporisque defatigatione, ipso fortunatum omnium capitique discrimine bene redempta videantur. Tamen quantula illa sunt, quam habenda nullo in pretio, si, qui consecuti sunt hæc omnia, illi viam salutis aut ignorarunt, aut cognitam ingredi neglexerunt!

Sciscitemur enim verò spectatissimos illos viros, quos etsi tacito nomine commendavi, satis, opinor, intellexistis, quos innuerim, sciscitemur, inquam, illos, quid sua illis gloria profuerit, quid etiamnum proficit, quam habent apud nos, admiratio? Quid tibi, Cræse, quid Crasse, profuerunt ingentes illi divitiarum cumuli, quarum magnitudinem ac copiam nemo est unquam affecutus? Quid te juvat, Alexander Macedo, quòd tam multas, tam varias, tam dissitas nationes redegeris in potestatem? Quid te, Caius Caesar, quòd orbi toti imperaris, quem uterque fructum ex eo jam habetis, quòd heroes quique fortissimi certare vobiscum de animi magnitudine, ac bellica virtute ambitiosius affectent? Tibi verò, Marce Tulli, quid ubertas ingenii, dicendi facundia, Eloquentiæ vis, quam admiramur tantum & extollimus; quid tua tibi, Marce Cato, prudentia, quæ sapientissimis quibusque viris ad imitandum proponitur, solatii jam affert? Responsum date, quotquot extitistis olim, prudentes viri, invicti heroes, omni doctrinarum genere homines spectatissimi? quid

quid superest vobis ex ea gloria, quam habuistis aliquando; quam etiamnum apud hominum memoriam retinuistis?

Silent ad unum omnes, obmutescunt, nullus eorum habet quidquam, quod respondeat! sed ecce pro omnibus ac singulis discretissimè respondet Augustinus, *laudantur ubi non sunt, cruciantur ubi sunt*. Hic egregias, quibus nituerunt illi, dum viverent, corporis animique dotes laudamus, imitamur, extollimus; sed nihil laudum istarum jam ad ipsos pertinet, non moventur ejusmodi præconiis, non afficiuntur rerum suarum commendatione; quia nihil commune jam habent nobiscum; quia exceperunt vivorum de numero; quia æternum fecere cum hac vita divortium; *Laudantur ubi non sunt*. At apud Inferos, in quibus tot ab hinc annis demersi jacent, dirissimis torquentur ac macerantur pœnis. Illic suam in re salutis aut ignorantiam, aut negligentiam amarissimis sctibus expiant, & per æternitatem totam experiunt. *Cruciantur ubi sunt*.

Sed quid dico, non respondent ipsi pro se se? Imò, imò audiamus illos, è mediis flammarum infernarum incendiis tristissimum vitæ in speciem florentissimæ exitum deplorantes. Proh! quam verè, si quid divinis oraculis credimus, quam sine furo loquuntur. *Quid profuit, inquit, nobis superbia, aut divitiarum jactantia quid contulit nobis? Transferunt omnia illa tanquam umbra, aut tanquam avis quæ transvolat in aere, cujus nullum invenitur argumentum itineris. Lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulavimus vias difficiles, vitam autem Domini ignoravimus. Talia dixerunt in inferno hi qui peccaverunt*, adjicit Spiritus sanctus, *quoniam*

spes impij tanquam lanugo est, quæ à vento tollitur.

Veniamus jam ad vosmetipsos, Adolescentes Christiani, & ex festo fortunatorum hominum, ut sibi videbantur, sine, quid futurum sit aliquando de vobis, nisi diligentius quam fecerunt ipsi, de salute vestra cogitetis, conjiciamus. Quam multi sunt inter vos, qui vel in hac ætate vestra magnum aliquod sublimioris fortunæ ædificium meditantur? quam multi nobilitate generis, opum magnitudine, parentum gratia atque auctoritate freti dignitates eximias animo præcipiunt & aucupantur. Hic in Aula, ille in Militia, iste in Foro, alter in Clero suum sibi quasi designant locum. Ceteri, etsi non audent ad ea quæ sunt sublimiora aspirare; nemo tamen est, qui pro tenuitate sua spes aliquas non foveat, & sine splendida minus & ambitiosa, saltem commodæ ac tranquillæ vitæ fabricam non moliantur. Interim quotusquisque est, qui de salute æterna seriò diligenterque cogitet; qui certam aliquam stabilendam illius & in tuto collocandam rationem ineat; qui rem illam unicè necessariam reliquis omnino rebus anteponendam ducat? Tamen quis dubitet esse plurimos è vobis, qui ad eam, quam pascunt animo, sortem fortunatam nunquam pervenient; qui vel rerum domesticarum perturbatione, vel æmulorum invidia, vel suo ipsorum vitio, vel quod proclivius est suspicari, præmatura morte prohibebuntur, ne votorum suorum compotes olim fiant?

Nam quid ego fatali non ita paucorum experientia id ipsum comprobem, quos ante annos aliquot vidimus intra has ipsas scholæ angustias, plenos expectatione summa Juvenes, & doluimus non ita multo post in medio cursu, aut in ipso

etiam ætatis flore fuisse succifos; dum riderent ipsis omnia, dum fortuna blandiretur amicis, dum assurgerent ad majora, & spes ipsi suas superare viderentur. Hunc armorum furor & iniqua Martis alea media in acie, illum orta repente rixa, istum funestus inter commensationes casus, alium partus ex vita dissolutiore languor, alium sola properata & inexpectata mortis necessitas notusque uni Deo factorum ordo rapuerunt.

Quoniam igitur eadem plerisque vestrum perniciēs imminet, quam tot alios vobis ætate, splendore nominis, lætissimæ fortis fiducia pares subisse intellexistis; tunc, nisi salutis vestræ serō provideritis, nisi despectis rejectisque reliquis omnino rebus, rem illam, quæ maximi omnium ponderis ac momenti est, quæ homini Christiano una videri debuit, procuraveritis; quid proderit vobis, quid animæ vestræ proderit altissimæ fortunæ posuisse fundamentum; contendisse ad honores amplissimos, & aliquam apud opinionem hominum nominis vestri commendationem promeruisse? Hæcine, amabo, defensionis alicujus, aut excusationis locum invenient apud Deum in hora mortis objurgantem & inquirentem; *quid prodest homini si mundum universum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur?*

Quamquam ne sic refecimus rem ad vivum; agamus tecum liberaliter, Adolescens infortunate, si quis esses, quem fragilis rerum caducarum gloria sic raperet in amorem sui, ut in iis aliquando perfruendis felicitatem tuam reponendam aestimares. Esto demus hoc tibi; ut ad eum, quem informasti animo, fortunæ apicem tandem pervenias; opta etiam, si voles, aliquid majus ac

melius: nullum cupiditati tuæ modum ac finem pone: nihil moror; hæc consequeris, quæcumque optasti: nihil deerit tibi vel divitiarum ad avaritiam, vel dignitatis ad ambitionem, vel deliciarum ad voluptatem plene perfectæque satiamdam & explendam. Adjiciamus etiam, quod nec postulare, nec sperare audeas, centum annos, quibus integris, sine ulla corporis animique ægritudine, sine ullo fortunæ restantis æstu, sine ulla rerum perturbatione, tua illa tam beata, tam florente, tam honorifica conditione quiete tranquilleque perfruaris. Tamen post elapsam demum tam longam fortunati temporis feriem, veniet aliquis dies ultimus, qui vitam illam jucundissimam terminabit; vale dicendum erit tandem aliquando divitiis, honoribus, voluptatibus cæterisque adeo rebus, in quibus spem fiduciamque posueras. In his rerum temporumque articulis, peto à te, infortunate Adolescens, quid proderit tibi contrita mundi hujus illecebris vita? quid juvabunt honorum tituli & ambitiosius conquistæ dignitates? quid proderunt illæ deliciae, quas degustaveris ad satietatem; si longa salutis tuæ oblivione sepultus jacueris, si de paranda animæ tuæ beatitudine non cogitaveris; si continua rerum terrenarum sollicitudine occupatus ad perpetuam bonorum cœlestium possessionem, mentem animumque non crexeris? Tunc intelliges, at ferius fortasse, quam ut ab imminenti periculo servare te incolumem possis; tunc intelliges, inquam, latentem in iis vocibus veritatem. *Quid prodest homini si mundum universum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur?*

Prævertite seria ac frequenti meditatione fatalem illam horam, Adolescentes Christiani, neque rem

momenti hujus in ulteriorem ætatem rejiciendam putatote. Ecquando enim defigatur altius vestris mentibus hujus sententiæ veritas, aut feliciorum fructum pariat, quam dum recentes adhuc animi bonæ seminis vim omnem ultrò excipiunt, neque ullis vitiorum salebris lætissimas fruges remorantur. Scilicet expectetis tempus illud, quod vobis fortasse nunquam aderit, aut, si dabitur aliquando, nihil admodum profuturum est, nisi ut conditionem vestram deteriore faciat, quam si non adfuisset? Inveniet locum apud vos salutis æternæ cogitatio, & hoc unum curandum ante omnia censebitis; cum ineluctabilis parandi opes sollicitudo vix alterius studii societatem ac communionem admittet? cum suis vos laqueis irretitos voluptas tenebit? cum dominabitur ambitio? cum promovendæ altius fortunæ cupiditas sic occupabit totos, quasi nihil expectandum præterea, aut expectandum relinqueretur? Fructum pariet olim aliquem vestris in cordibus salubris rerum æternarum meditatio, ubi miserabilis perturbationum tumultus regnabit? ubi pravorum habituum obdurata malignitas nullo cœlestium gratiarum influxu mollietur? ubi pullulantes perpetuo malarum cupiditatum fibræ felicem boni seminis, si quod fortè incidisset, progeniem suo statim in ortu suffocabunt?

Nolite, Adolescentes, spem inanem pascere, & inutili confidentia seducere vestros animos, qui nisi statim imbiberint istius documenti veritatem, & ad normam ipsius exigere vitam sensim assueverint, frustra futurum polliceri sibi videantur, ut olim in media mundi corruptela positi, aut ejusdem sensum capiant, aut, quod difficilium multo sit, componere

Le Jay, Tom. I.

mores, uti ad salutem æternam oportet, inducantur.

Tamen nisi hoc fiat sedulo ab unoquoque vestrum, nisi provisum vestræ in perpetuum securitati certo fuerit, intellexistis hætenus, quid proficit non solum fieri vos vororum omnium compotes, sed orbi etiam universo dominari. Jamverò quam parvi referat cætera omnia, quæcumque mortalium animis blandiantur, concidisse penitus, si modò salutis æternæ negotium feliciter steterit, coniciamus.

Atque ut multa paucis complectar, *II. Part.* quoniam angustia temporis nos premit; cogitate, Adolescentes Christiani, hominem miserum, infelicem, ærumnosum, qualem nec prior ætas unquam tulit, nec posterior in perpetuum feret. Fingite vobis illum destitutum præsiidiis omnibus, laborantem rei familiaris inopia, nulla vel parentum vel amicorum ope sustentatum. Impetatur ille, quantum placet, quibuscumque adversæ fortunæ telis; nihil cogitet, nihil loquatur, nihil agat, nihil molietur, quod non cedat malam in partem, & in ipsius opprobrium, contumeliam, ac desperationem vertat. Nullum in seipso consolationis inveniat modum, nullum ex sua sagacitate atque perspicacia fructum percipiat; nisi ut conditionis suæ acerbiter sentiat validius, & sortis injurias graviore experiat. Irruant in eum omne morborum genus, omnes dolorum aculei, omnes corporis animique ægritudines, quæ infortunatum hominem dies noctesque respirare non sinant. Adjicite, si volueritis, equuleos, catastas, rogos, liquati plumbi balnea, enses, carnificinas, & alia id genus supplicia, quæ ingeniosus tyrannorum furor ad probandam torquendamque sanctorum Martyrum constantiam alias

V 3 exco.

excogitavit; nullus sit in tam gravibus malis modus, nulla requies, nullum à Deo ipso solatium, qui molestiores arumnas mitigat; quando vult, & suavissima jucunditate perfundit. Annos insuper quamplurimos in hujusmodi tormentis conterendos habeat. Quid esse vel fingi possit homine illo, quem adumbravi, miserius, quid atrocius, quid calamitosum magis? Tamen si per constantiam tot sentibus viam pervenire tandem ad beatam immortalitatem possit, felicem illum ac fortunatum appellabo. Neque mirum hoc vobis videatur, quia quantumque sint illæ, quibus conflictatur, calamitates, finem aliquando invenient, & luctuosam ex omni parte vitam æterna felicitas excipiet.

Hinc discipulos suos Christus olim per universum orbem cum mitteret, & multo ipsorum labore totiusque effusione sanguinis propagandam Christianam fidem admoneret, hoc adjicere solebat, ne fatiscerent ipsorum animi, & rerum difficultate detererentur. *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed timete eum, qui potest animam & corpus perdere in gehennam.*

Hoc & ipsi retinete diligenter, Adolescentes Christiani, si quid durum identidem, si quid asperum, si quid laboriosum nimis in promovendo salutis æternæ negotio occurrerit; nam quid dissimulem, aut verear loqui, quod ne prænunciare ipse non possum, nec vobis integrum est declinare? Hæc est nimirum fatalis quædam æternæ felicitatis conditio, ut illam ingredi, Christo teste, nisi per graves arumnas non liceat. Idem vobis, Adolescentes, quod cæteris hominum, fatum impendet, si certo ad beatam immortalitatem pedem pergere volueritis. Alios à Dæ-

monum invidia, alios ab illecebrosis mundi præstigiis, alios ab exempli pravitate, alios à vobis ipsis obices invenietis. Verum in ista difficultatum mole, si recreare vestros animos, si novum ad peragendum alacriter inchoatum jam opus sentire robur placuerit, retractate frequenter quod profitetur Christus, nihil esse metuendum in hac vita, dum in altera nobis bene sit. Ita quæcumque sortis aleam vobis contingat olim experiri; neque vos fortunæ aspirantis suavitas illudet, neque reflantis ejusdem calamitas labefactabit; si paratum usque in hac Christi sententia præsidium adhibueritis. *Quid prodest homini si mundum universum lucretur, anima vero sua detrimentum patiat, aut quam dabit homo commutationem pro anima sua?*

DE PECCATO LETHALI.

ORATIO IX.

Non regnet peccatum in vestro mortali corpore. Rom. 6.

Quod olim beatæ Catharinæ Genuesi contigisse legimus, ut animam lethalis peccati labæ infectam cerneret; id utinam unicuique vestrum, Adolescentes Christiani, attentis ac diligentibus oculis liceret intueri! Nihil ego dicturus hodie de peccato mortali tantopere elaborandum arbitrarer in conquirendis vividioribus pigmentis, quibus fœdissimi illius monstri turpitudinem nativis coloribus adumbrarem. Sic enim mihi persuadeo sola tristissimæ illius imaginis contemplatione ita percellendos esse vestros animos, nunquam ut inquinari vos illa peste pateremini. Est enim peccatum lethale quiddam tam deformæ, tam horrendum, ut profiteri

teri Virgo sanctissima, quam laudavi modò, non dubitaret, eligendum à se lubentiùs, si daretur optio, vel ad ipsam mundi extinctionem calcare nudis pedibus ardentem prunas, quam internam animæ peccato inquinatæ faciem iterum sustinere. At quoniam non est hic locus hujusmodi prodigiis, faxit Deus, ut validissima, quæ jam diducere conabor, rationum argumenta idem apud vos momentum habeant. Quæ dum ipse provirili parte exequor, quæso vos, diligenter attendite.

Verum quia dies me deficiat, si singula, quæ concitare peccato invdiam possunt, vel leviter delibare velim, tria tantum ex omnibus persequar, quæ potiora mihi visa sunt, & majus apud vos pondus habitura confido. Igitur peccati lethalis gravitatem ex ipsa peccati natura primum, deinde ex eo quo fertur Deus in peccatum odio; denique ex pœnis quibus divina justitia peccatum afficit, æstimemus. Hæc tria pars Orationis triplex complectetur.

I. Pars.

Ac primum quidem peccati naturam investigemus. Quid peccatum putatis esse, Adolescentes? quam impressam animo teterrimi illius monstri ideam hactenus habuistis? Nunquam fortasse satis expendistis, quam grandi vos obstrinxeritis piaculo, quoties lethale peccatum admisistis; intelligite nunc demum, quale malum peccatum est, atque utinam cognita mali gravitas vos à peccando deinceps deterreat!

Peccatum omne, atque inprimis peccatum lethale Dei offensa est, Dei injuria est, Dei contumelia est. Quid enim peccatum est, inquit Augustinus, nisi dictum, factum vel concupitum contra legem & voluntatem Dei? Ergo qui peccat, voluntati Dei resistit, imperium ejus detrectat, legem abjicit. Resistere autem legitimæ po-

testati, Dei supremique Domini imperium detrectare, Legislatoris sui leges contemnere ac refrigere, quid hoc dicemus esse, si non summa Dei nostri, nostri Domini ac Legislatoris offensa, injuria, contumelia est? Terreno Principi non obtemperas, jugum excutis, leges, edicta transgredieris; læsæ continuò, violatæ ac contemptæ majestatis reus ageris, detruderis in carcerem, gravibus suppliciis atque adeo morte ipsa plecteris. Deus loquitur, audire negligis; jubet, non obsequeris; imperat, parere abnuis; & te Majestatis divinæ obtrectatorem, contemptorem, violatorem inficiabere? An igitur arbitrabitur vel levius exigere Deum à nobis servitutis, reverentiæ atque observantiæ monumentum, vel minus diligentem eundem esse, quam terreni Principes videantur, dominii sui suæque gloriæ æmulatorem? Imò tanto crescit magis offensa in Deum atque injuriæ gravitas, quanto majus pro jure suo obsequium repetit, & contemni se ac despici iniquiùs patitur. Hinc illæ, quas in singulis sacrorum librorum paginis legimus, Dei ipsius aut querelæ, aut objurigationes; cum illud se à peccatoribus, contemptui haberi, irrideri, contumelia affici, conculcari, rursus crucifigi, & nova multatari morte exposcunt.

Quantus porro ille est, in quem per peccatum sic insurgitur! Cogitate pulchritudinem illam, quæ omnes ad se rapiat voluntates; quam vidisse vel semel optabilius quiddam sit, quam deliciis suavioribus per multa annorum millia ad satietatem frui. Repræsentate animo majestatem illam, cui servire sit honorificum magis; quam toti mundo imperare. Reputate vobiscum bonitatem tantam, ut displicuisse illi grandius quoddam sit & minus expiabile flagitium, quam totius

orbis in ruinam conjurasse. Hæc si vel liceret assequi cogitatione, nondum tamen quantus sit Deus attigissetis. Igitur dotes dotibus, perfectiones perfectionibus adjungite: tot fingite vobis, quot fulgent in cælo sydera, quot atomi per inane circumvolitant, quot arenas mare completitur; neque sic levissimam perfectionum divinarum imaginem adumbrabitis. Quantum illud est ante omnia tempora extitisse, nullis locorum circumscribi finibus, nihileorum, quæ olim eventura sunt, ignorare, supremum in res omnes creatas dominium exercere! Deus ille tamen tantus, tam bonus, tam perfectus, Deus ille rerum omnium principium ac finis, cæli terræque artifex ac moderator, quem vidisse, quem possedisse summa felicitas est, per peccatum impetitur, proteritur, conculcatur.

At quis ille est, qui supremam infinitamque Majestatem attentare confidit? pulvisculus est, vermiculus est, vile mancipium est, uno verbo, homo est, in iniquitatibus conceptus, in peccatis natus, ex argilla lutroque confectus, & in cineres jam jam abiturus. Hominem dico inimicum Dei, servum Diaboli, cælesti patria extorrem, spoliatum gratia & sempiternis ignibus mancipatum. Hominem dico cujus in intellectu summa ignorantia est, in voluntate incredibilis perversitas, in facultatibus cæteris generalis quædam depravatio: hominem dico tot flagitiorum reum, tot malis affectibus corruptum, tot nominibus divinæ justitiæ obligatum. Ille, ille est, qui Deum laceffit ac provocat, qui voluntati ejus resistit, qui legem infringit, imperium excutit, qui denique, ut Jobi verbis utar, *adversus Deum manum suam tetendit & contra omnipotentem roboratus est.*

Jobi 15.

Age, age, infortunate Adolescens, dum obscænis imaginibus oculos mentemque pascebas; dum pravos nequitia magistros, avidis oculis amatorios libellos perlegebas; dum turpibus colloquiis liberius indulgebas; dum ambiguis captiosisque vocabulis alienæ pudicitia laqueos comparabas; dum res divinas risu jocisque ventilabas; dum præfens in templis corpore, alienus mente oculos, vultus huc illuc circumferebas; dum inter sacra mysteria nugis, confabulationibus operam dabas; dum nullo peccatorum dolore, nullo melioris vitæ proposito ad Sacramentum Pœnitentiæ accedebas; dum inter confitendum intempestivo pudore correptus ulceratæ conscientia virus occultabas; dum ad sacram mensam nullo pietatis sensu accumbebas; denique dum te, reclamantibus atque increpantibus nequicquam monitoribus, perniciosæ consuetudinis vinculis astringebas; tibi ne venit unquam in mentem cogitare, eò te prorupisse temeritatis atque impudentiæ, ut in præpotentem rerum omnium dominum vile mancipium, in Creatorem tuum abjectissima creatura, in supremum vitæ necisque arbitrum tot scelerum reus insurgeres; ut apertas illi inimicitias declarares; ut gravissimam contumeliam inferres; ut quantum erat in te, de folio Deum dejiceres & harentem capiti ipsius coronam detraheres? *adversus Deum manum suam tetendit, & contra omnipotentem roboratus est.*

Et mirabitur postea quispiam, si tam incensò non in peccatum modò, sed in ipsum peccatorem odio feratur Deus? si tam impium, teste Spiritu sancto, quàm impietatem ejus excruceretur? Quo quid, amabo, ad detestandam declinandamque peccati labem potentius afferri possit? Hoc etiam vestris animis defigite, nihil esse.

II. Pars.

esse rerum omnium, quod Deus præter peccatum oderit; si peccatum ex orbe sustuleris, omnem divini odii materiem sustulisti. Ponite vobis ante oculos dura quæcumque patimur atque aspera; curas quibus angimur, labores, quibus obruimur, casus ancipites & adversos quibus assidue conflictamur, populares calamitates ac publicas, bellorum incendia, contagia morbozum, imperiorum excidia, tot tamque diversas mortis facies, & cætera, quibus urgemur mala, quæ fugimus, quæ votis omnibus deprecamur, amolimur, quæ naturali odio ac penitus insito detestamur; hæc adeo non odit Deus, ut eorum auctorem se ac dispensatorem non dubitet profiteri. *Si erit malum in Civitate, inquit Deus, quod dominus non fecerit.* Fecit illa nimirum non vexandis ac torquendis hominibus, sed ut Medici prudentes solent nostræ studio sanitatis, ut his quasi medicamentis purgati sensim ac curati, etsi cum aliquo dolore, tamen cum utilitate convalescamus.

Amos 3.

Quid quod nec in ipsis etiam Inferis quidquam est, quod præter peccatum oderit Deus; hoc uno invisus nomine Diabolus est, hoc odiosus uno homo impius. Peccatum ex eorum animis erue; frigeunt ignes, æterna vix flammæ extinguetur: peccatum ex rerum natura depelle, labor omnis ac dolor evanescet. His Deus odiis, his pœnis, his suppliciis peccatum insectatur. Peccatum in se aggerat iras omnes, omnem divini furoris vim colligit. Finge tibi quempiam omnibus naturæ ac gratiæ dotibus cumulatum, meritis etiam & dignitate, si fieri posset, beatæ Virgini superiorem: cogita sedentem illum in folio & ad ipsam Dei omnipotentis dexteram collocatum. Ille, si peccato se inquinare posset, si levissimam, quæ

lethalis noxæ materia sit, cogitationem admitteret, hoc ipso momento, nulla interjecta temporis mora suum amorem odio Deus commutaret; perfectissimum illud manuum suarum opus execraretur, deturbaret cælo, præcipitaret, & quandiu fœda illa peccati labe pollutum videretur, nullam ipsi benevolentia partem impertiret.

Id capis, id cogitas, id intelligis, Adolescens Christiane, quoties mortifero scelere te obstringis? attendis id esse apud te, quod unice Deus oderit? unum ex iis esse te, quos unice aversetur? Num id tecum reputas aliquando ac revolvis? unice Deo invisus sum! Amat Deus fovetque cætera quæ video, quibus utor, in quibus versor, rebus etiam levissimis & abjectissimis, & rationis expertibus, & sensu carentibus amoris non nihil impertit: in me unum ac mei similes odia Dei omnia conversa & intenta sunt! Hac oppressus conscientia, his stimulis, hac cogitatione tacita confixus jocari possum, risum tollere, ludò indulgere, cibo, literis, amicis, negotiis tranquillè operam dare? Quid enim interest: si magistrorum gratia floreo solers ac blandus adulator, infestum interim Deum habeo? quid refert, si clarus nobilitate, ingenii gloria & principe inter æquales loco circumfluò studiis amicorum & famulantium obsequiis; Deo interim utor inimico & adverso? Quid juvat, si magnæ spei juvenis obversos omnium in me oculos, propensas omnium voluntates animadverto, defixum interim in me Dei odium est? Magistris gratosus, dilectus æqualibus, charus meis, acceptus alienis, laudatus ab omnibus, uni abominatus Deo quid curem cætera? Miserum me, imprudentem, inconsultum! An stertere noctes

inter-

integras, an somnoscapere tranquillos possum divini odii securus? Interim, dum dormio, illam divinæ justitiæ virgam super me vigilantem, ut Prophetæ verbis utar, illam ingruentem capiti meo procellam, non video, non sentio, non pertimesco? ubi mens, ubi sensus? consilium, ratio quò concessit? quò fugit?

III. Pars.

Nunc ad eam, quam peccati lethalis severissimam vindictam Deus exercet, convertamus oculos: futurum confido, Adolescentes, nemo ut vestrum non obstupefcat ac contremiscat totus, dum furoris divini tristissima in peccatores vestigia perspexerit. Ac primò quidem ecce video innumerabilem cœlestium Spirituum multitudinem, quos liberalis Dei omnipotentis munificentia, omnibus tam naturæ quàm gratiæ donis cumulaverat, quos in suprema cœli parte inter exquisitissimas mentis delicias collocarat; quibus incredibilem vim ingenii, singularem sapientiam, pulchritudinem ex omni parte perfectam largitus fuerat; quos concretæ labis expertes, sanctos, immortales & ad fruendum æterno Dei conspectu destinatos creaverat. Video, inquam, infinitam illam beatarum Mentium multitudinem è supernis sublimioris cœli partibus repente dejectam, in altissimas Inferorum voragines præcipitatum, in turpissimas fœdissimasque Dæmonum facies conversam! Causam inquirito tam subitæ, tam prodigiôsæ mutationis, quid demum intervenerit sciscitor; ipsum infortunatæ militiæ Principem compello, *Quomodo cecidisti de cælo Lucifer? Ecce inter lamentabiles confusa multitudinis gemitus & ejulatus tristissimam omnium vocem audio, peccavimus, iniquè egimus, adversus Dominum Conditoremque nostrum rebellavimus; actum est de nobis, manus omnipotentis Dei contra nos est,*

Iſa. 14.

conterimur, affligimur, æternis irvocalibusque suppliciis addicimur!

conterimur, affligimur, æternis irvocalibusque suppliciis addicimur!

Quamquam, ò Deus, tam multi sunt illi, quos perdis, ut stellas cœli ipsasque maris arenas numero superent; parum interest, omnes peccaverunt, una eademque ruina omnes involventur. Atenim perfectissimum manuum tuarum opus destruis: inquinatum est peccati labe, perpetuis ignibus expiabitur. At quantum est peccati labe, perpetua est noxa illa, quam una simplexque cogitatio peperit? noxa illa noxa lethalis est, quam nullæ æternitate tota pœnæ unquam eluent. Saltem, ò Deus, si quam ipsis pœnitendi moram permitteres! nunquam experti sunt prius vel suo, vel cuiusquam periculo exemplum justitiæ tam severæ, nullus ad hunc usque diem tam rigidi supplicii metus, nulla suspicio inciderat! Te misera, te luctuosa tangat tot infortunatorum Spirituum conditio; moveantur misericordiæ tuæ viscera, neque perire in perpetuum sustineas, quos ad sempiternam nominis tui honorem condidisti. Agitur gloria tua, agitur pietatis tuæ commendatio; si peperceris, si quam bonitatis partem impereris, detestabuntur illi toto succedentium retro temporum decursu errorem suum, non conticescent unquam magnificentiam liberalitatis tuæ, & illatam semel majestati tuæ contumeliam æternis obsequiis reparabunt? Lata sententia est, inquit Deus, non revocabitur; peccaverunt, & in ipso momento detrudentur ad inferos æternas rebellionis suæ pœnas dolituris! Hic mihi cum Vate Regio exclamare liceat, ò vox! *vox Domini in virtute, vox Domini confringentis cedros, vox horrenda, vox æternæ calamitatis artifex, quàm immensam infeliciam Mentium catervam disperdis, conteris, exterminas! Et tamen quis credat, vocem illam tam*

1872-

metuendam, tam formidabilem, tam exitiosam quotus est hominum qui pertimescat?

Immoremur hic paulam, amabo vos, Adolescentes, & incredibilem nostram temeritatem atque amentiam expendamus. Ecce nobilissimis aula suæ Principibus Deus non parcit; ecce purissimas mentes ob unius cogitationis flagitium perpetuis castigat incendiis; non deterretur innumeris perfectissimisque dotibus, quibus plena, ut sic loquar, manu cœlestis illos Spiritus cumulaverat, quin suum ipse opus destruat ac labefactet; nos interim viles contemptique homunciones ex argilla lutoque conficti eandem illam majestatem repetitis lacessere flagitiis non desistimus! Quæ tandem illa confidentia nostra est? quid tam securos media inter justitiæ severioris exempla tamque tranquillos facit? Illi tot ornati naturæ gratiæque muneribus nullum apud Deum indulgentiæ locum invenire potuerunt; nos tam ab ortu ipso, quàm toto vitæ tempore peccatorum infecti sordibus facilem ad iratum Judicem accessum habebimus? Illi peccati unius conscii per brevem ad pœnitendum moram non impetrarunt; nos obtenta toties multorum flagitiorum venia placabilem Deum experiemus? Deum illi supremum quidem Conditorem, at neque pro se passum, neque pro se mortuum offenderunt; nos suffixum in crucem, & inter cruciatus acerbissimos amoris nostri gratia interemptum illudimus! An igitur existimamus Deum illum, qui pravitatem in Angelis suis tam im-misericorditer emendavit, placatum nobis semper ac misericordem fore? Nam cur spe futuri decipimur? Discamus potius, Adolescentes, ex hoc primo divinæ justitiæ vestigio inexorabilem sceleris vindictam revereri.

Sed ad aliud divinæ ultionis exemplum intendamus oculos; & peccatum in Adamo, ex quo prognati omnes sumus, totaque deinceps hominum serie vindicatum contemmur. Verùm quàm multiplices, quàm variæ, quàm terribiles occurrunt unius flagitii pœnæ! quàm rigidum se primi, quod in mundum prodiit, peccati vindicem Deus exhibuit! Pensate enim animo illam malorum profuviem, quæ ex primi parentis scelere, tanquam ex fonte teterrimo in universum terrarum orbem promanavit: complectimini, si potestis, cogitatione vestra omnes miseras ac calamitates, quibus vita hominum est obnoxia; paupertatem, ignorantiam, perversitatem, morborum omnine genus, famem, pestilentiam, tempestates, incendia, lites, jurgia, dissensiones, bella, cædes, vastitates, quidquid durum est, quidquid molestum atque asperum. Repetite memoria ab ipsa origine varias mundi ætates, quot hominum millia ferro, quot flammis, quot aquis perierint. Congerite in unum cumulum atque aggerem omnia eorum cadavera, qui vixerunt ad hanc usque diem; ossa ossibus imponite; & in tristes illas reliquias seridè ac diligenter intuiti, dicite; hæc sunt peccati pœna: istam malorum omnium immensitatem unius peccati labe in mundum invenit: si Adamus abstinuisset à peccando, perpetuam sibi nobisque in hac vita tranquillitatem ac pacem, & perennem in altera felicitatem promerisset. Quale igitur malum peccatum est, quod tam multis ab hinc sæculis Deus ulciscitur, & ulciscendum adhuc non ad ultimam modò temporum omnium seriem, sed & æternitate tota castigandum judicavit! Quibus lachrymis dolendum peccatum est, quod tantam nobis cladem, tam exitialem ruinam attulit!

De-

Deploramus quotidie graves vitæ hujus ærumnas, ipsam verò tot ærumnarum causam non detestamur! Dolemus accensas atque inflammatas toto orbe bellorum faces; accendit peccatum atque inflammavit. Querimus exulare pacem ac tranquillitatem, pacem ac tranquillitatem peccatum expulit. Deslemus difficultatem temporum, rerum angustias, tempestatum incommoda; hæc quanta, quanta sunt, peccatum induxit. Lugemus afflicta innumeris morbis corpora, continuis sollicitudinibus ac curis mentem sauciata affixit peccatum ac sauciavit. Hæc tamen cum amarissimis lachrymis sæpe prosequamur, peccatum unum, absque quo foret, ut malis istis omnibus careremus, sicis aspicimus oculis; & quod multo pejus est, fuscipimus ultrò, & amicum ipsi nostris in cordibus hospitium exhibemus.

Quod si, nec isti, quos patimur quotidie, miserabiles peccatorum effectus eam vim habent, ut ingenerent animis vestris infinitum quemdam peccati horrorem ac metum; ad tertium vos provoco divinæ veritatis exemplum, quo nihil excogitati gravius aut acerbius possit; sempiterna flammaram incendia intelligo, quæ expiandis tota æternitate impiorum flagitiis Dei omnipotentis furor succendit. Accedite igitur animis ad illa fumantium claustrorum spiracula: imò referate, Inferi, referate fauces vestras ad tempus, ut descendant in infernum viventes, ne descendant morientes, inquit Bernardus. Agite, Adolescentes, intendite curiosos oculos; circumspicite aggestas cumulum in immensum densatasque hominum catervas medios inter rogos, nequicquam desperantium: audite gemitus, excipite lamentabiles querelas, singultus

& ejulatus obstupescite. Contemplamini diligenter, & inter infinita reprobatorum millia secernite ac dignoscite multos, quos vidistis, quibuscum sub eodem tecto fortè vixistis, aut de quibus saltem centies audivistis. Quid illos, amabo vos, perdidit? cur ardent tot animæ in illis ignibus? cur illis suppliciis cruciantur, cruciabunturque semper? quid illas in istam malorum omnium voraginem adduxit? Unum est, quod illic ardeat, lethale peccatum, quisquis peccato vel uno constrictus est, reus est æterni incendii; momentum unum delectationis prævæ cruciatus acerbissimi æternitatem parit! Quot superbi homines, quot nebulones lascivi, quot sacrorum hostes ab ipso pœne nascentis mundi exordio medios inter flammaram rogos sepulti detinentur, qui nullum unquam patiendi finem invenient?

Interim Deus, cujus natura bonitas, animas illas videt, quas ad imaginem similitudinemque suam condiderat, quibus sanguinis sui pretium liberaliter impenderat, videt, inquam, animas illas inextinctis depasci ardoribus, audit tristes gemitus, in tuetur lachrymas, desperantium desideria contemplatur, nec flectitur tamen, nec movetur, nec parcit! Illa misericordiæ viscera, quæ ad levissimas vilium animalium necessitates commoveri solent, nihil omnino sentiunt eorum gratia, quos paterna olim benevolentia complexus innumeris beneficiis cumulaverat! Magnam profectò & inauditam oportet esse peccati malitiam, quæ Deum ex se se tam bonum, tam beneficum, tam misericordem, in severum atque implacabilem judicem commutavit? *Pereat Samaria*, inquit Propheta, *que ad amaritudinem concitavit Dominum suum*. Væ vobis, Adoles-

ose. 141
le-

lescentes, si infinitam Dei optimi atque amantissimi misericordiam ad eas angustias unquam adigitis, ut æternas irrogare vobis pœnas sustineat!

Durum fortè videtur vobis, quòd infelicis animæ tristissima conditio nunquam flectere possit ad misericordiam Deum illum, quem offendit: at scitote tamen tantam esse peccati lethalis gravitatem, ut, qui illud admiserit, levioribus, quàm par sit, mulctetur pœnis. Non, si Deus multitudinem illam atque acerbitatem pœnarum, quas singuli in Inferis Dammati patiuntur, in unam peccatricem animam effuderit, severus fuisse plus æquo dicendus sit. Ergo quid me fieret, si jam morerer, quem lethalis noxæ reum conscientia redarguit? ubi nunc essem, si me improvisus obruisset casus, attequam expiare lachrymis admissum scelus potuissem? arderem in incendiis, gemerem in suppliciis Inferorum civis, tenebrarum hospes, flammaram pabulum! Imprudens! an ego potui versari tandiu in illo periculo? an in eodem diutius versabor? En peccatum me suo pondere ad Inferos præcipitat, eò me Dæmon conatur impellere, vitam eripere omni momento paratus. Et tam vicinus æternis suppliciis securus vivam? Ah! potius sustine, juste Judex, ultricem manum; da brevem moram, per quam lugere possim tot delicta traductæ perperam juventutis, & præservidæ ætatis inconsiderantiam expiare. Neque enim satis intellexeram ad hunc usque diem, quanta peccato gravitas atque fœditas adhæresceret: non in mentem mihi venerat cogitare, esse peccatum lethale ejusmodi, ut mihi, quàm deceret, inter gravissimos Inferorum cruciatus puniatur. Nam si, quoties peccandi occasio incidit,

diligenter matureque perpendissem, nihil esse tam exquisiti apud Inferos supplicii, quod æquare peccati malitiam possit, num peccare toties tamque graviter sustinuissem?

Verùm heu me! quantum absuit quin funestissimam illam veritatem per memet ipse experirer? quàm sæpe in ipsa hujus præcipitii margine periculosos feci lapsus, quibus, ni mea manus tenuisset, in hanc malorum omnium eluviem nunquam emersurus inde, proruissem! Quas ergo tibi referam gratias, ò Deus, per quem incolumis etiamnum vivo, dum in alios minus nocentes, quàm ego sim, rigidus suppliciorum exactor extitisti? Sed quo me deinceps pacto geram? Tene post tam illustriæ in me misericordiæ monumenta rursus offendam? eane abutar impostum bonitate, quam mihi hactenus indulxisti? Ah! ne id patere, precor, ò Deus! quin potius, si quid esset adhuc in me, quod tibi displiceret, si quas in intimis animæ penetralibus peccati reliquias deprehenderes, totum illud sic confice, sic erue, sic expurga, ut purus atque integer ab omni peccati labe, suavissima conspectus tui jucunditate frui aliquando possim.

DE MORTE.

ORATIO X.

Pulvis es & in pulverem reverteris.
Genes. 3.

Quid esse dicam, Adolescentes, aut quo mortalium fato fieri putem, ut cum nihil frequentius obversetur oculis, quàm terribilis mortis aspectus; nihil quod in communi omnium sermonem sæpius cadat,